

Joan Ignasi Cervera Arbona

Comarques centrals valencianes

Un nou marc cap al desenvolupament
territorial sostenible

Estudios y Documentos

8

PUV

Comarques centrals valencianes

Un nou marc cap al desenvolupament
territorial sostenible

Joan Ignasi Cervera Arbona

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Colección: Desarrollo Territorial
Serie Estudios y Documentos, 8

Director: Joan Romero

Aquest treball de recerca –que forma part Programa Oficial de Postgrau en Geografia, Demografia i Ordenació del Territori (especialitat Ordenació del Territori) de la Universitat Autònoma de Barcelona– ha estat premiat per l’Institut Ignasi Villalonga en el marc dels ajuts econòmics a la investigació de l’Euroregió de l’Arc Mediterrani, convocatòria 2009-2010. És per això que aprofite aquestes línies per mostrar el meu agraïment cap aquesta institució.

Esta publicación no puede ser reproducida, ni total ni parcialmente, ni registrada en, o transmitida por, un sistema de recuperación de información, en ninguna forma ni por ningún medio, ya sea fotomecánico, fotoquímico, electrónico, por fotocopia o por cualquier otro, sin el permiso previo de la editorial.

© Del texto: Joan Ignasi Cervera Arbona, 2011

© De esta edición: Publicacions de la Universitat de València, 2011

Publicacions de la Universitat de València

<http://puv.uv.es>

publicacions@uv.es

Diseño de la cubierta: Celso Hernández de la Figuera

ISBN: 978-84-370-8747-4

*Als meus pares, a la meva germana
i a tota eixa gent que manté la flama encesa.*

Per tot el que m'heu ensenyat.

Un país que la providència o el destí, que tot ho governen, ha beneït amb bona gent, bon clima sense freds ni extrems, brisa de la mar, amb cotes, planes i muntanyes, i amb bona posició per a la indústria, el comerç, el turisme, i altres variants d'oci i del negoci, no ha de permetre abusar en excés de tants beneficis i avantatges fins al punt de provocar la pròpia ruïna i perdició, si no en el futur immediat –que és l'únic futur que interessa als polítics en exercici, als resultats de les empreses i al necessari enterrament dels diners negres–, segur que en el futur més distant, que és el dels nostres fills i néts. Per a un país sec, per tant, és arriscat voler créixer massa comptant amb humitats o amb aigües que no té.

Joan Francesc Mira

País sec. En, *Una biblioteca en el desert.*

Agraïments

Vull aprofitar aquestes línies per mostrar tot el meu agraïment cap aquelles persones que m'han ajudant en algun moment d'aquesta aventura. En primer lloc vull agrair de tot cor el treball i l'ajuda que he rebut per part de les dues persones sense les quals aquesta publicació haguera estat impossible. A l'Antoni Durà, del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, i director d'aquesta recerca, per tota la il·lusió que ell mateix ha dipositat en aquesta recerca, i que, sens dubte, ha aconseguit transmetre en tot moment; i a Joan Romero, del Departament de Geografia de la Universitat de València, per donar-me l'oportunitat de publicar l'estudi en la línia de publicacions que ell mateix dirigeix. Vull mostrar el meu agraïment també cap a la Pilar Riera i l'Enric Mendizabal, membres del tribunal que en el seu dia va avaluar aquest treball, i que amb els seus comentaris, correccions i crítiques, de segur que han ajudat a millorar aquesta recerca. Agrair també a Carlos Marmolejo, del Centre de Política del Sòl de la Universitat Politècnica de Catalunya, la informació i els consells prestats. Vull manifestar el meu agraïment, a més, cap a Roger Cremades, Francis Caravaca, Salvador Sendra, Rubén Martínez, Dámaris Núñez, David Redondo, Pedro Belijar, Sofia Aldabet, Francisco Villavicencio, Rosa Cortés, i, especialment, cap als meus pares i la meva germana, tota l'ajuda i espenta que m'heu donat.

Índex

1. Introducció.....	11
1.1 Orígens i motiu de la recerca	11
1.2 Objecte d'estudi i estructura del treball	12
1.3 Descripció del problema	13
1.4 Formulació d'objectius i metes	16
1.5 Metodologia seguida i fonts.....	17
2. Marc contextual.....	19
2.1 Planificació territorial. Una eina per al desenvolupament i la protecció del territori	19
2.1.1 Del creixement econòmic a la cohesió territorial: L'Estratègia Territorial Europea.....	20
2.1.2 Del Planejament Territorial al Planejament del Desenvolupament Territorial Sostenible .	24
2.1.3 A tall de recapitulació.....	26
2.2 Govern del territori en l'estat Espanyol	28
2.2.1 Problemes de coordinació entre les diferents escales	28
2.2.2 L'èxit de les escales intermèdies: estudi de casos	35
2.2.3 A tall de recapitulació.....	42
2.3 Govern i desgovern del territori en el País Valencià.....	43
2.3.1 Instruments de planificació territorial existents	43
2.3.2 El desgovern del territori valencià: una realitat	46
2.3.3 El paral·lelisme (in)existent amb Catalunya	50
2.3.4 Hi ha solucions	53
2.3.5 A tall de recapitulació.....	54
3. Caracterització i diagnosi territorial de les CCV	55
3.1 Recapitular per entendre	55
3.1.1 El projecte CONCERCOST a dins del programa TERRA.....	55
3.1.2 Les CCV a dins del projecte CONCERCOST.....	56
3.1.3 L'Estratègia Territorial de la Comunitat Valenciana. Un nou marc per a les Comarques Centrals Valencianes	57
3.2 Marc territorial	59
3.2.1 Determinació de l'àmbit d'estudi	59
3.2.2 Algunes consideracions: punts febles del territori.....	65

3.3 Components socials i econòmics de les CCV	66
3.3.1 Superfície	66
3.3.2 Poblament	66
3.3.3 Factors claus de l'estructura socioeconòmica.....	73
3.4 Sistema d'infraestructures de Mobilitat	82
3.4.1 Paper de les infraestructures de transport en el planejament i el desenvolupament territorial. La cohesió territorial com a objectiu	82
3.4.2 La mobilitat com a objectiu estratègic de l'ETCV	84
3.4.3 La mobilitat obligada en les Comarques Centrals Valencianes.....	87
3.4.4 Infraestructures de mobilitat existent en les CCV	90
3.4.5 Pla d'Infraestructures Estratègiques	93
3.5 Usos del sòl	95
3.5.1 Règim urbanístic del sòl	95
3.5.2 Cobertura del sòl.....	96
3.5.3 Els espais oberts.....	99
3.6 Resultats.....	101
3.6.1 Components socials i econòmics	102
3.6.2 Infraestructures de comunicació	103
3.6.3 Usos del sòl.....	104
3.6.4 Característiques definitòries de les CCV	104
4. Conclusions	107
4.1 Conclusions referents al marc contextual	108
4.2 Conclusions referents a la diagnosi.....	110
4.3 Conclusions generals.....	110
4.4 Línies de futur	111
Annex I: Manifest per una Nova cultura del territori	113
Annex II: Els 5 Principis orientadors de la Governança	119
Annex III: Estructura urbana per comarques, 2007	121
Annex IV: Mapes.....	123
Annex V: Índex de sigles.....	143
Bibliografia	145

1. Introducció

1.1 ORÍGENS I MOTIU DE LA RECERCA

Conta aquell poema que “quan surts per fer el viatge a Ítaca has de pregar que el camí sigui llarg, ple d’aventures, ple de coneixença”. I així ha estat aquest camí: llarg, ple d’aventures, ple de coneixença. Des del dia que vaig decidir canviar el full de ruta d’aquest viatge, modificant la matrícula i passant-me del mòdul professional al de recerca, vaig tindre molt clar que el port on havia de desembarcar m’havia d’atraure molt; i, per aconseguir-ho, era condició imprescindible que sentira una gran estima pel territori a estudiar –de primeres, la idea va ser treballar un territori concret. Aquest primer viatge, però, tant sols hauria m’hauria de servir com a pas previ per a una futura i més completa expedició, espere que en forma de Tesis Doctoral, sobre el destí escollit.

La primera idea que se’m va ocórrer fou tractar la ubicació d’un polígon industrial en el meu municipi: Orba (Marina Alta). Orba està en plena redacció del Pla General d’Ordenació Urbana, que ha de substituir, una vegada esgotades ja, les Normes Subsidiàries de Planejament, que, fins ara, tractaven d’ordenar el municipi. A més, la col·locació d’un polígon industrial sembla ser una acció que s’ha de dur a terme sí o sí. Jo, mai he entès que les coses s’hagen de fer sí o sí, simplement pel fet de fer coses. Les coses, si es fan –i aquesta és una opinió–, s’han de realitzar perquè milloraran el que hi ha, i, per això, cal assegurar-se que així siga. És per això que el tema m’interessava. M’interessava saber, una vegada estudiat tant l’aspecte purament econòmic del sector industrial com la manera en que aquest junt amb el comerç present en els nuclis urbans contribueixen a la cohesió social dels municipis, si Orba necessita realment un polígon industrial i, en el cas de necessitar-lo, saber quines característiques, tant de gestió com de localització, serien les correctes. Però després d’una conversa amb Carles Donat, director de l’àrea de Territori de l’Institut d’Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, em vaig adonar que els aspectes econòmics globals i els fluxos productius tenien molta més importància de la que, en un principi, em pensava. D’aquesta manera vaig decidir que no em veia capacitat per estudiar si era necessària o no la ubicació d’un polígon industrial en el municipi d’Orba. Per la meua formació, podria contribuir a localitzar-lo en el lloc més adequat, sempre que els estudis dictaren que la necessitat era real, però no podia ser jo qui, a hores d’ara, argumentara si aquest polígon era necessari o no.

Així doncs, després de la conversa amb Carles i de les primeres classes del mòdul d’Ordenament, Planejament i Gestió del Territori, impartit per Pilar Riera i Francesc Muñoz, em vaig fer a la idea que el conjunt del territori no podia ser planificat mitjançant la suma dels diferents planejaments

municipals; sinó que han de ser els municipis els que han de respectar una planificació per al conjunt del territori. Amb el pas del temps i el transcurs de les classes, el planejament territorial començà a interessar-me cada vegada més i més, i, al mateix temps, vaig començar a entendre que el moment de caos territorial que es viu al País Valencià, així com la quantitat i la manera en que s'ha ocupat el sòl té unes causes concretes. A mesura que vaig començar a plantejar-me el tema d'estudi vaig començar a il·lusionar-me ja que entenia que aquest treball d'investigació que em disposava a elaborar, a més de posar de manifest quines són les causes i les conseqüències del model de planificació aplicat sobre el territori valencià, podia contribuir, des de la més humil de les aportacions, a reconduir el futur d'aquest país que tant m'estime. D'aquesta manera, i animat pel director de la recerca, Antoni Durà, decidírem tractar l'aplicació que poden tindre les noves escales de planejament al País Valencià, i, especialment, en aquella àrea situada a cavall entre València i Alacant, la mateixa que alguns autors, sense acabar de delimitar-la exactament, han coincidit en anomenar Comarques Centrals Valencianes.

1.2 OBJECTE D'ESTUDI I ESTRUCTURA DEL TREBALL

L'objecte d'estudi escollit per a desenvolupar aquest treball d'investigació ha estat conèixer la manera en què poden contribuir a la planificació d'un territori conjunt unes noves escales de planificació. En aquest cas, **l'objecte d'estudi és la planificació del territori mitjançant escales supramunicipals**. Com s'ha comentat en el punt anterior, l'àrea d'estudi és aquella que queda entre el sud de la província de València i el nord de la d'Alacant; un territori que, tot i no respondre ni a uns límits administratius ni físics estrictes, comparteix tota una sèrie de característiques comunes que s'explicaran en els propers capítols.

Pel que fa a la forma de l'Estudi, aquest s'estructura en els quatre capítols que s'expliquen a continuació. L'estructuració del treball, mitjançant aquests capítols, pretén dotar d'una coherència al conjunt del text, i facilitar, així, tant la lectura com la comprensió per part del lector. A més d'aquests 4 capítols, la Recerca conté dos apartats més: la bibliografia i un conjunt d'annexos que completen la informació redactada en els capítols anteriors.

1.- Introducció. En aquest capítol s'exposen els orígens de la recerca i els motius de l'elecció del tema a estudiar. A més, es presenta l'objecte d'estudi i l'espai físic que aquest ocupa. Una vegada introduït l'objecte d'estudi; el motiu o problema que m'ha conduït a decidir-me pel tema del treball, així com els objectius que es pretenen aconseguir en aquest treball i la metodologia emprada per a la consecució de les dades, queden reflectides en els següents apartats.

2.- Marc contextual. Aquest capítol es divideix en tres apartats per tal de realitzar una aproximació teòrica al tema a tractar. El primer apartat pretén mostrar al lector el perquè de la planificació territorial i, d'una forma molt resumida, l'evolució que ha tingut aquest concepte en funció de les diferents necessitats de la societat. Tot seguit, es presenta l'estructura de govern del territori en l'Estat espanyol i la forma en que algunes de les seves autonomies planifiquen els seus territoris, per tal de veure els resultats d'aquestes formes de planejament. Per últim, es descriu quin és l'estat de la qüestió en matèria de planificació i ordenació del territori en el País Valencià.

3.- Caracterització i diagnosi territorial de les Comarques Centrals Valencianes¹. Aquest és el capítol més extens de la recerca, i, com el seu nom indica, pretèn reflectir la realitat territorial de l'àrea d'estudi. En el primer apartat del capítol, però, es presenten els antecedents de la idea de CCV. Per a realitzar la diagnosi, s'ha seguit l'esquema dels plans territorials elaborats per la Generalitat de Catalunya. Tot i que s'estudien els aspectes similars, per motius lògics, no s'arriba al nivell de detall, dels plans elaborats per al Principat. Una vegada elaborada la diagnosi, en un breu apartat, es presenten els resultats de la mateixa.

4.- Conclusions. Per últim, mitjançant la combinació dels coneixements adquirits en el Marc contextual i els resultats obtinguts a partir de la diagnosi, en aquest capítol s'apunten les conclusions a les que s'ha arribat al final d'aquest projecte.

1.3 DESCRIPCIÓ DEL PROBLEMA

Tan sols cal fer un recorregut de nord a sud del País Valencià per adonar-se'n de l'estat actual en que es troba el nostre territori: una costa densificada i un interior despoblat i cada vegada més fragmentat. Mentre que en els primers kilòmetres de la franja costera es pot veure un continu urbà que ha crescut de forma exagerada en els últims vint anys²; en l'interior, a part de municipis amenaçats per la despoblació, des que la disponibilitat de sòl apte per urbanitzar començà a escassejar, s'observa, també, un paisatge mosaic i fragmentat, fruit de l'expansió cap a les zones interiors del model de desenvolupament seguit en la costa.

---

¹ D'ací endavant també CCV.

² En l'Informe de Sostenibilitat de 2008 de l'Observatori de la Sostenibilitat en Espanya, l'Agència Europea de Medi Ambient apunta que el nivell d'artificialització del sòl en la costa a partir de l'anàlisi de l'increment de les superfícies edificades en els primers 10 kilòmetres de costa és, al País Valencià, un 30% superior a la mitjana europea i un 17% a la mitjana espanyola.

Aquesta dinàmica que ha pres el territori valencià durant el *boom urbanístic* –amb l’actual crisi financera l’eufòria urbanística s’ha frenat–, ens ha conduït, al igual que molts altres llocs de l’Estat espanyol, a observar, tal i com apunta Muñoz (2008), «un tipus d’urbanització banal del territori, que es pot repetir i replicar en llocs diferents. Més que d’urbanització, podem parlar aleshores d’*urbanalització*: els espais públics són utilitzats com a platges d’oci [...], es multipliquen els barris residencials de cases en filera, estenent-se de forma clònica als afores dels centres urbans, cap als quatre punts cardinals. De vegades, semblaria fins i tot que fragments d’unes ciutats són literalment clonats en altres». El paisatge mediterrani, típic del nostre entorn, és, per tant, destruït a tota costa (Cremades, 2007), i els consums de sòl i d’altres recursos naturals s’han vist incrementats de forma alarmant durant aquest període. A més, la gestió del sòl sembla més be un monopoli en mans d’un reduït grup de gent que es dedica a especular amb ell, i controlar, així, la vida política de molts municipis del país i, per extensió, al mateix govern autonòmic. A aquesta aposta arriscada i d’un futur dubtós, però molt rentable a curt termini, a més de la destrucció del patrimoni cultural, natural i productiu del territori, li estan caient, cada vegada més, nombrosos casos de corrupció política associada a l’urbanisme (Romero, 2005).

Després d’aquesta primera reflexió, el lector pot entendre que el problema que es pretèn estudiar en aquest treball de recerca ve protagonitzat per l’«urbanisme»; però, tal i com queda reflectit en l’anterior apartat, l’«urbanisme», tot i ser l’actor principal en el model de desenvolupament seguit al País Valencià, no pretèn ser l’objecte d’estudi. En aquest treball, el que em preocupa principalment és saber les causes. Si el final importa, també importa el camí.

El problema de fons, al meu parer, no és l’«urbanisme». L’«urbanisme descontrolat» és la conseqüència. És la conseqüència d’haver seguit un **model de desenvolupament a curt termini**, d’una mala, en el millor dels casos, planificació del territori; ja que la gran majoria d’àmbits territorials i funcionals que componen el País Valencià han seguit abandonats a la sort de Déu, sent arrastrats, així, per la voràgine urbanística que ha assotat el país les dos últimes dècades. La millor forma de que cadascú faça el que vulga en un territori és no gestionant-lo, em va fer veure Antoni Durà, director d’aquesta recerca, en alguna de les tutories. I això és el que pense que passa al País Valencià, la partida s’ha desenvolupat sense cap estratègia, i, com sempre, durant gran part del joc guanya qui més té –diguem-li poder, diners, influències o com vulguem.

En el cas concret de l’àrea que ocupen les CCV, el problema de la falta de planificació es fa més present si cap que a la resta del territori valencià. Els darrers vint anys de fàcil eufòria econòmica no sols han comportat efectes econòmics i socials que han repercutit sobre el territori amb un més que

discutible resultat si pensem a mitjà o llarg termini; sinó que a més, posen de manifest les mancances d'aquest model de desenvolupament sobre tots els aspectes que influeixen en el territori –socials, econòmics i ambientals.

A més de totes les conseqüències presents en tot el conjunt del territori, les comarques de l'interior de la zona d'estudi també han tingut el seu calvari particular. El model de desenvolupament a curt termini que s'ha portat a terme majoritàriament a la costa, no ha estat exempt de còpia en molts pobles i ciutats de l'interior. Aquest fet, que s'ha vist com una oportunitat per una sortida ràpida i fàcil a la crisi industrial dels sectors econòmics madurs que havien dinamitzat aquestes comarques durant bona part del segle XX, i que ara, definitivament, amb la crisi actual que vivim, ens deixa en pitjor situació que anys enrere –quan començà a defallir el sector industrial associat al joguet i el tèxtil de les comarques d'interior–, ha donat la raó a tots aquells que advertíem que el model de desenvolupament que s'estava portant a terme al conjunt del País Valencià era més que discutible. Per tant, **aquest període de crisi econòmica que estem vivint, ens obliga a aturar-nos i reflexionar sobre els nous camins que cal construir**. Ens obliga a estudiar al territori valencià, no com un àrea d'uns límits administratius estrictes, i dins dels quals la partida ha de seguir la mateixa estratègia per a tot el conjunt, sinó com un territori divers en tots els seus aspectes, que caldrà ser planificat de forma diferent en funció de les característiques específiques de cada àrea funcional. És per això que l'escala de planificació supracomarcal, es manifesta com a punt principal d'aquest treball de recerca, amb l'objectiu final de garantir la cohesió territorial, fonamentada sobre els pilars de la *nova cultura del territori*, i els principis de la *governança*³.

El debat, doncs, no ha de ser: urbanisme sí o urbanisme no. El debat menester, i que introdueix aquest treball de recerca, és: **planificació del territori sí, com, per què i per a què**. Planificació integral, és a dir, planificació de tots els factors que incideixen sobre el territori, i planificació estratègica, per fer partícips a tots els sectors de la societat, tant públics com privats. Així, el que es pretèn en aquest treball, és conèixer i reflexionar sobre les causes que ens han portat a tindre sempre present «l'urbanisme» en boca de tothom; per poder contribuir, així, a reconduir el model de desenvolupament sobre el que s'ha de sustentar el futur del País Valencià.

El problema és ampli i divers, és atractiu. Les solucions no són possibles o impossibles, són necessàries.

---

³ El concepte «governança» fa referència a la traducció del concepte castellà «gobernanza». En la legislació valenciana, el mot que s'utilitza és «governament».

1.4 FORMULACIÓ D'OBJECTIUS I METES

Objectius i metes

En les següents línies es presenten els objectius del treball, així com les metes, ordenades de més a menys genèriques, que ens conduiran a la consecució dels objectius.

Objectius:

En aquest estudi, tan sols es planteja un objectiu principal (a). No obstant, és menester deixar una porta oberta a futures investigacions; és per això que, a més de l'objectiu principal, es marca un segon objectiu (b) que, espere, mitjançant altres projectes d'investigació es pugui desenvolupar.

- a) **Reflexionar** sobre la idea de Comarques Centrals Valencianes per conèixer tant l'**estat de la qüestió** com les **noves possibilitats** que es deriven de la situació actual.
- b) Apuntar, de manera molt breu, noves **directrius que hauran d'assegurar el desenvolupament sostenible de les CCV**. Directrius que, al mateix temps, hauran de garantir la compatibilitat econòmica dels diferents sectors productius amb la gestió prudent i sostenible del territori, tal i com queda definit en la nova cultura del territori.

Metes:

Per assolir un objectiu, en qualsevol aspecte de la vida, és necessari marcar unes metes, el compliment de les quals conduiran, a mesura que es desenvolupa el procés, cap a la consecució dels objectius formulats. A continuació es presenten les metes:

- a) **Conèixer les escales de planificació territorial utilitzades en l'Estat espanyol** i reflexionar sobre cadascuna d'elles, donant especial atenció a l'escala supracomarcal, ja que és l'escala a tractar en la present investigació.
- b) Obtenir una primera **reflexió sobre l'estat de la qüestió en matèria de planejament territorial al País Valencià**, i, al mateix temps, presentar els resultats que d'aquests elements es deriven.
- c) Portar a terme una primera **diagnosi territorial de l'estat actual de les CCV**.

1.5 METODOLOGIA SEGUIDA I FONTS

El present treball de recerca ve sustentat, principalment, per una base teòrica. No obstant, no es pot oblidar tot el treball de recopilació i tractament de dades que han conduït a l'elaboració de la diagnosi territorial. Tot seguit s'explica, d'una forma molt més detallada, quina ha estat la metodologia i les fonts utilitzades.

Pel que fa a la metodologia de treball, la Recerca es pot dividir en tres formes diferents de treball, ordenades a mesura que han anat apareixent en el pla de treball. La primera línia de treball ha seguit la consulta i aproximació als documents existents sobre planejament territorial. Aquesta tasca m'ha permès forjar les bases de la recerca i elaborar el marc conceptual sobre la planificació territorial. Per elaborar aquest marc, s'ha tingut com a referents en tot moment als geògrafs Joan Romero i Joaquim Farinós, ambdós de la Universitat de València, i al també geògraf, i actualment Secretari General de Política Territorial de la Generalitat de Catalunya, Oriol Nel·lo, a més d'altres autors que es citen en la bibliografia. Sobre els dos primers, cal destacar que a més de la consulta dels documents publicats, he tingut el plaer d'entrevistar-me personalment amb ells en dues converses mantingudes en els seus despatxos de la Facultat de Geografia de la Universitat de València. La consulta de documents audiovisuals, com entrevistes i documentals apareguts en diversos mitjans de comunicació, així com el seguiment diari dels periòdics *El País*, *El Levante*, *Diario Información* i *L'informatiu*, també han contribuït a l'elaboració del marc contextual.

En segon lloc, la comparativa necessària entre alguns dels models de planificació existents a diversos territoris de l'Estat espanyol i l'aplicat al territori valencià, ha conduït a aquesta recerca cap a la consulta de diversos plans i Lleis. Especial importància en aquesta tasca ha tingut la consulta i comprensió del Planejament Territorial de Catalunya, a més de tots aquells documents i plans que afecten el territori valencià.

Fugint ja una mica de la tasca purament teòrica, la caracterització i diagnosi territorial de les CCV, ha comportat una feina de recopilació i tractament de dades. En aquest punt, les dades aconseguïdes a partir de l'Institut Valencià d'Estadística (IVE), l'Institut Nacional d'Estadística (INE), i el projecte CORINE Land Cover⁴, prenen molta importància i pes en la Recerca. La caracterització del territori que conformen les CCV, ha seguit, sempre que ha seguit possible, l'esquema dels Plans Territorials

---

⁴ El projecte CORINE Land Cover, dirigit per l'Agència Europea de Medi Ambient, té com a objectiu fonamental la captura de dades de tipus numèric i geogràfic per a la creació d'una base de dades europees sobre la cobertura i/o ús del territori. Encara que CORINE Land Cover va finalitzar l'any 2000, en l'actualitat té la seva continuació, en l'estat Espanyol, mitjançant el projecte SIOSE.

Parcials elaborats per la Generalitat de Catalunya. Tot i que la diagnosi present en aquesta recerca reflecteix una realitat bastant aproximada del territori, la dificultat per obtenir dades estadístiques a nivell municipal i comarcal dins del marc del País Valencià, ha impossibilitat la realització d'una diagnosi molt més completa.

Per últim, una vegada obtingudes i tractades les dades necessàries per a la diagnosi territorial, la presentació de les mateixes sobre tot un conjunt de mapes e imatges, ha segut possible gracies al coneixements de diferents Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG). La presentació sobre mapa de les dades obtingudes des dels diferents portals estadístics, és un procés molt més complex del que pot semblar a priori. És per això, que m'agradaria destacar, en aquest punt, l'esforç que m'ha suposat l'elaboració de tots els mapes presents en la Recerca. L'esforç realitzat i les hores dedicades, pense, han tingut la seva recompensa. Així, el resultat final, esdevé un conjunt de mapes e imatges, on el detall, tant de disseny com d'informació, està cuidat al màxim, seguint-se el mateix patró de disseny en tot moment.